

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра практичної та клінічної психології

Підтверджую
Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Абришко С. В. С. В. Абришко
Протокол № 2 від «16» жовтня 2019 р.

№30916102019

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни

Психічна травма посттравматичного стресового розладу

підготовки	<u>Магістр</u>
галузь знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>
спеціальність	<u>053 Психологія</u>
освітня програма	<u>Клінічна психологія</u>

Програма навчальної дисципліни «Психічна травма посттравматичного стресового розладу» підготовки магістр галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, за освітньої програмою 053 Психологія (Клінічна психологія)

Розробник:

Мельник А. П., кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної та клінічної психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Рецензент:

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор Рівненського державного гуманітарного університету

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри практичної та клінічної психології

протокол № 3 від 11.09.2019 р.

Завідувач кафедри: _____ (доц. Мушкевич М. І.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією факультету психології та соціології

протокол № 2 від 02.10.2019 р.

Голова науково-методичної комісії факультету _____ (доц. Іванашко О. Є.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1.1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціальні поведінкові науки, та 053 Психологія, Клінічна психологія Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2-й
		Семестр 11-ий__
		Лекції 12 год.
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські) 14 год. Лабораторні 14 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 72 год.
		Консультації 8 год.
		Форма контролю: екзамен

Таблиця 1.2

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Заочна форма навчання	05 Соціальні поведінкові науки, та 053 Психологія, Клінічна психологія Магістр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120/4		Рік навчання 2-й
		Семестр 13-ий__
		Лекції 12 год.
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські) 10 год. Лабораторні 10 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 74 год.
		Консультації 14 год.
		Форма контролю: екзамен

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Метою навчальної дисципліни «Психічна травма посттравматичного стресового розладу» є: засвоєння знань про критерії діагностики та основні симптоми ПТСР, про типи психічної дезадаптації у ветеранів бойових дій, про методи діагностики та корекції розладів психіки у осіб, що перебували в екстремальних ситуаціях, набуття практичних навиків з вибору необхідних методик та практик, складання програм надання психологічної допомоги при ПТСР.

Завдання вивчення дисципліни.

1) сформувати в студентів уявлення про сутність та основну проблематику діагностики та психотерапії ПТСР як окремого виду психологічної практики, а також про їх місце і роль в сучасній психологічній практиці;

2) навчити студентів базовим технікам та стратегіям попередження можливого психологічного неблагополуччя та надання психологічної допомоги у кризових ситуаціях, ситуаціях життєвого вибору та ін.;

3) ознайомити студентів зі специфікою організації та проведення психотерапії ПТСР у різних видах сетінгу: індивідуальній та груповій формах; дитячої психотерапії.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

У результаті вивчення навчальної дисципліни слухачі повинені **знати:**

- критерії діагностики та основні симптоми ПТСР;
- теоретичні концепції ПТСР;
- особливості стресових реакцій у учасників бойових дій ;
- принципи та етапи надання корекційної допомоги;
- основні методи надання психологічної допомоги;

вміти:

- оцінювати необхідність застосування методів психологічної корекції;
- вибирати ефективні методи для надання психологічної допомоги;
- складати програму психологічної допомоги;
- застосовувати метод групового обговорення екстремальної ситуації;
- застосовувати метод «Кризового консультування».

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 2.1

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Поняття та критерії діагностики посттравматичного стресового розладу						
Тема 1. Психічна травма і травматична пам'ять		2			6	
Тема 2. Критерії діагностики та основні симптоми ПТСР		2	2		6	
Тема 3. Типологія психічної травми та їх характеристика.		2	2	2	10	
Разом за модулем 1	34	6	4	2	22	0
Змістовий модуль 2. Принципи надання психологічної допомоги особам, які перебували в надзвичайних ситуаціях						
Тема 4. Травмо-фокусована когнітивно-поведінкова терапія ПТСР		2	2	2	10	

Тема 5. Травмо-фокусована когнітивно-поведінкова терапія учасників бойових дій		2	2	2	10	2
Разом за модулем 2	34	4	4	4	20	2
Змістовий модуль 3. Методи та техніки надання психологічної допомоги особам, які перебували в надзвичайних ситуаціях						
Тема 6. Техніки психічної стабілізації осіб з ПТСР		2	2	2	10	2
Тема 7. Техніки інтеграції травми в автобіографічну пам'ять			2	2	10	2
Тема 8. Техніки конструювання майбутнього			2	4	10	2
Разом за модулем 3	52	2	6	8	30	6
Всього годин:	120	12	14	14	72	8

Таблиця 2.2

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Лабор.	Практ.	Сам. роб.	Конс.
Змістовий модуль 1. Поняття та критерії діагностики посттравматичного стресового розладу						
Тема 1. Психічна травма і травматична пам'ять		2			6	
Тема 2. Критерії діагностики та основні симптоми ПТСР		2			8	2
Тема 3. Типологія психічної травми та їх характеристика.		2	2	2	10	2
Разом за модулем 1	38	6	2	2	24	4
Змістовий модуль 2. Принципи надання психологічної допомоги особам, які перебували в надзвичайних ситуаціях						
Тема 4. Травмо-фокусована когнітивно-поведінкова терапія ПТСР		2		2	10	2
Тема 5. Травмо-фокусована когнітивно-поведінкова терапія учасників бойових дій		2	2		10	2
Разом за модулем 2	32	4	2	2	20	4
Змістовий модуль 3. Методи та техніки надання психологічної допомоги особам, які перебували в надзвичайних ситуаціях						
Тема 6. Техніки психічної стабілізації осіб з ПТСР		2	2	2	10	2
Тема 7. Техніки інтеграції травми в автобіографічну пам'ять			2	2	10	2
Тема 8. Техніки конструювання майбутнього			2	2	10	2

Шкала оцінювання

Таблиця 5

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	
75 - 81	Добре	
67 - 74	Задовільно	
60 - 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Гремлинг С., Ауэрбах С. Практикум по управлению стрессом/ С. Гремлинг, С. Ауэрбах. – СПб.: Питер, 2002. – 240 с.

2. Засекіна Л.В. Репрезентація негативних vs. травматичних подій в індивідуальній пам'яті //Психологічні перспективи. – Луцьк: СНУ імені Л.Українки. – 2016, № 28. – С. 129-133.

3. Кадыров Р.В. Посттравматическое стрессовое расстройство (PTSD): состояние проблемы, психоагностика и психологическая помощь: учебное пособие/Р.В. Кадыров. – СПб.: Речь, 2012. – 448 с.

4. Караяни А.Г., Сыромятников И.В. Прикладная военная психология/А.Г. Караяни, И.В. Сыромятников. – СПб.: Питер, 2006. – 480 с.

5. Корольчук М.С., Крайнюк В.М. Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М.С. Корольчук, В.М. Крайнюк. – К.: Ніка-Центр, 2009. – 580 с.

6. Малкина-Пых И.Г. Экстремальные ситуации/ И.Г. Малкина-Пых. – М.: Эксмо, 2005. – 960 с. – (Справочник практического психолога).

7. Смирнов Б.А., Долгополова Е.В. Психология деятельности в экстремальных ситуациях/ Б.А. Смирнов, Е.В. Долгополова. – 2 изд. испр., доп. – Х.: Изд-во Гуманитарный центр, 2008 – 292 с.

8. Осипова А.А. Общая психокоррекция: Учебное пособие для студентов вузов/ А.А. Осипова. – М.:ТЦ «Сфера», 2000. – 512с.

9. Осипова А.А. Справочник психолога по работе в кризисных ситуациях/ А.А. Осипова – Изд. 2-е. – Ростов н/Д: Феникс, 2006.–315 с. 9. Тарабрина Н.В. Практикум по психологии посттравматического стресса/ Н.В.Тарабрина. – СПб.: Питер, 2001. – 272 с.

10. Яценко Т.С. Психологічні основи групової психокорекції: Навч. посібник/ Т.С. Яценко. – К.: Либідь, 1996. – 264 с 10

Додаткова

1. Бурлачук Л.Ф., Коржова Е.Ю. Психология жизненных ситуаций: учебное пособие/ Л.Ф. Бурлачук, У.Ю. Коржова. – М.: Рос. пед. агенство, 1998. – 263 с.
2. Бодров В.А. Психологический стресс: развитие и преодоление / В.А. Бодров. – М.: ПЕР СЭ, 2006 - 352 с.
3. Ващенко І.В., Антонова О.Г. Конфлікт. Посттравматичний стрес: шляхи їх подолання. Навч. посіб. / І.В. Ващенко, О.Г. Антонова - К.: Знання, 1998. – 289 с.
4. Каменюкин А.Г., Ковпак Д.В. Антистресс – тренинг/ А.Г. Каменюкин, Д.В. Ковпак. – СПб.: Питер, 2004. – 194 с.
5. Корольчук М.С. Психологічне забезпечення психічного і фізичного здоров'я /М.С. Корольчук, В.М. Крайнюк, Т.І. Кочергіна. – К.: ІНК ОС, 2002 – 272 с.
6. Корольчук М.С. Актуальні проблеми психофізіології військової діяльності: Навчальний посібник/ М.С. Корольчук. – К.: КВГІ, 1996. – 164 с.
7. Котенев И.О. Психологическая диагностика постстрессовых состояний у сотрудников органов внутренних дел: методическое пособие/ И.О. Котенев. – М.: МЦ при ГУК МВД России, 1997. – 40 с.
8. Лебедев В.И. Экстремальная психология. Психическая деятельность в технических и экологически замкнутых системах: Учебник / В.И. Лебедев. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001.- 431 с.
9. Медицинская и судебная психологияю Курс лекций: Учебное пособие/ Под ред. Т.Б. Дмитриевой, Ф.С.Сафуанова. – М.: Генезис, 2009. – 606 с.
10. Практическое руководство по психологии посттравматического стресса. Ч.1 Теории и методы/ Н.В. Тарабрина [и др.]. – М.: Когито– Центр, 2007.–208 с.
11. Тимошенко Г.В. Работа с телом в психотерапии: практическое руководство/ Г.В. Тимошенко, Е.А. Леоненко. – М.: Психотерапия, 2010.–480 с.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Критерії діагностики ПТСР.
2. Основні симптоми ПТСР.
3. Психологічна характеристика ПТСР у учасників бойових дій.
4. Особистісні зміни у ветеранів війни.
5. Психофізіологічна модель ПТСР.
6. Психодинамічна модель ПТСР.
7. Когнітивна модель ПТСР.
8. Інформаційна модель ПТСР.
9. Особливості протікання ПТСР у дітей.
10. Основні симптоми ПТСР у дітей різного віку.
11. Особливості емоційної симптоматики ПТСР у дітей.
12. Психофізіологічна модель ПТСР.
13. Психодинамічна модель ПТСР.
14. Когнітивна модель ПТСР.
15. Інформаційна модель ПТСР.

16. Адаптивні реакції у учасників бойових дій.
17. Дезадаптивні реакції у учасників бойових дій.
18. Психологічні методики діагностики ПТСР.
19. Особливості застосування «Методу структурованого клінічного інтерв'ю» для діагностики ПТСР.
20. Особливості застосування методики «Опитувальник травматичного стресу» для діагностики ПТСР.
21. Особливості застосування методики «Шкала оцінки тяжкості травматичної події» для діагностики ПТСР.
22. Додаткові методики дослідження ПТСР.
23. Принципи надання психологічної допомоги при ПТСР.
24. Етапи надання психологічної допомоги при ПТСР.
25. Психологічний дебрифінг як метод надання психологічної допомоги при ПТСР.
26. Кризове консультування як метод надання психологічної допомоги при ПТСР.
27. Прийоми та техніки консультування при ПТСР.
28. Основні техніки тілесно-орієнтованої терапії при ПТСР.
29. Основні техніки біхевіріально-когнітивної терапії при ПТСР.
30. Основні техніки психодинамічної психотерапії при ПТСР.
31. Етапи психодинамічної психотерапії при ПТСР.
32. Основні техніки екзистенціальної терапії при ПТСР.
33. Основні техніки арт-терапії при ПТСР.
34. Основні техніки нейролінгвістичного програмування при ПТСР.
35. Психологічна допомога дітям з ПТСР.
36. Робота з родиною дітей з ПТСР.
37. Ігротерапія дітей з ПТСР.